لێکۆڵینەوە:

ڕوانینێک لە بزووتنەوەی شانۆی هیندییە سوورەکان لە کەنەدا.

عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ)

هیندییە سوورەکان یان مرۆڤە سەرەتاییەکانی سەر خاکی کەنەدا ئەو مرۆڤانەن کەلەمێژە لەسەر ئەم کیشوەرە ئەژین و خاوەنی کلتوور و داب و نەریت و فۆلکلۆر و ئەدەب و ئەفسانە و خواوەند و مێژووی خۆیانن. "پێش کەنەدا، پێش پەیدابوونی بیرۆکەی کەنەدا، زۆر پێشتر لەوەی چەتە دەریاییەکان پێ بخەنە سەر ئەو دوورگەیەی کەئەمڕۆ بە نیوفاونڵاند ناسراوە، زۆر پێشتر لەوەی کە بەریتانییەکان و فەرەنسییەکان ئەم کێشوەرە نوێیە بدۆزنەوە، هیندییە سوورەکان لەسەر ئەم خاکە ژیاون."[١] هیندییە سوورەکان بۆ ماوەی پانزە هەزار ساڵ لەسەر ئەم خاکە ڕاو و ڕاوە ماسی و دروێنەیان کردووە. بەدرێژایی ئەم مێژووە نمایشکردن – گۆرانیگووتن، سەما و گێڕانەوەی حیکایەت و تەپڵ لێدان و دەمامک و جلوبەرگ - بەشێک بووە لە ژیانی ڕۆژانەیان "[٢]. ئەم مرۆڤە سەرەتاییانە هەر لەمێژە هەوڵیانداوە خەم و ئازار و کارەسات و خۆشەویستی و خۆشییەکانیان، بەهەر شێوازێک کەبەگونجاویان زانیبێت گوزارشتیان لێکردووە. شانۆش هۆکارێکی ئەو گوزارشتکردنە بووە، ئەم هونەرە شانبەشانی هونەرەکانی وێنەکێشان و گۆرانی و سەما و پەیکەرتاشی، بەشێکە لە فەرهەنگ و کلتوور و شانازییەکانی هیندییە سوورەکان. هەرچەندە شانۆی هیندییە سوورەکان چەند هەزار ساڵە لەسەر ئەم کێشوەرە بوونی هەیە، بەڵام تا ساڵی ١٩٨٦ نەیتوانیوە سەرنجی ئاگایی گشتی کەنەدا بۆلای خۆی ڕابکێشێت، هۆکارەکەی هەرچییەک بێت دواتر کرێدتی ئەم سەرنج گواستنەوەیە دەگەڕێتەوە بۆ لێهاتوویی شانۆنامەنووسی هیندییە سوورەکان تۆمسۆن هایوەی کە لەڕێگەی نووسینی شانۆگەری "خوشکانی ڕیز"ەوە توانی تەکانێکی چۆنایەتی زۆر گەورە بە شانۆی هیندییە سوورەکان بدات، یان وەک درو هایدن تایلەر دەڵێت" بە نمایشکردنی ئەم شانۆگەرییە جیهانی هونەری شانۆی هیندییە سوورەکان گۆڕا" [٣]. تۆمسۆن هایوەی توانی دەرگاکانی قەتیس مانی ئەو هونەرە بخاتە سەرپشت و بوو بەرچەشکێن کەدواتر گەلێ لە نووسەرە هیندییە سوورەکان کەوتنە شوێن پێ هەڵگرتنی. جا بۆ ئەوەی لێکۆڵینەوە لە شانۆی هیندییە سوورەکان لە کەنەدا مانایەک ببەخشێت وای بەباش دەزانم کورتە ناساندنێکی مێژوویی سۆسیۆ - دیمۆگرافیانەی هیندییە سوورەکانی بکەین و ئینجا شۆڕبینەوە ناو جیهانی شانۆ لای ئەم مرۆڤانەی کە وا وردە وردە بەتەواوەتی کەم دەبنەوە و خەریکە لەنێو دەچن.

شانۆ وەک شوێنێک بۆ پەیڕەوکردنی خوونەریتی بیروباوەڕی ئایینی و کۆمەڵایەتی هیندییە سوورەکان.

کورتە ناساندنێکی مێژوویی سۆسیۆ - دیمۆگرافیانەی هیندییە سوورەکانی کەنەدا.

مرۆڤە سەرەتاییەکانی کەنەدا(هیندییە سوورەکانی کەنەدا) ،پانزە هەزار ساڵ دەبێت لەسەر ئەم خاکە دەژین. بەپێی ئاماری ساڵی ٢٠٠٦ ژمارەی هیندییە سوورەکانی دانیشتوانی کەنەدا ملیۆنێک و سەد و حەفتا و دوو هەزار و حەوت سەد و نەوەد کەس بووە. نزیکەی پێنج هەزار ساڵ لەمەوبەر ژمارەیەکی زۆر کۆمەڵی نیشتەجێ بوون پەیدابوون و گەشەیان کرد. دەوروبەری ساڵی ١٧٠٠ ،ژمارەیەکی ئێجگار زۆر لە هیندییە سوورەکان لە خۆرئاوای کەنەدا(لە هەرێمی بریتیش کۆڵۆمبیا) نیشتەجێ بوون ،واتا زیاتر لە سەدا چلی هیندییە سوورەکانی کەنەدا(سەد و پێنج هەزار کەس زیاتر بوون) لەم هەرێمەدا ژیانیان دەبردە سەر. هیندییە سوورەکان لەدوای هاتنی پیاوی سپی بۆ ئەم کیشوەرە وەنەبێت ژیانێکی ڕێک و نۆرماڵیان بەسەربردبێت، بەڵکو لەژێر بەرداشی جەنگی ئەهلی(کەڕاستیدا جەنگی دەوڵەتە ئیمپریالیستەکانی بەریتانیا و فەرەنسا بوو لەپێناو قەڵەمڕەوی سیاسی و دابینکردنی سامانی سروشتی کە بەسەدان هەزار مرۆڤیان تێدا فەوتاند ئەمە سەرباری جەنگی خۆ بەخۆ لە نێوان تیرەکان و هۆزەکان لەسەر خواست و ویستی سەرۆکەکانیان یەکتریان کوشتووە و جەنگ و شەڕیان بەرپا کردووە)، بوون بە گەورەترین قوربانی جەنگ. هیندییە سوورەکان لەو سەردەمانەدا دووچاری قات و قڕی و لەنێوچوونی بە کۆمەڵ بوون لەڕووی جەستەیی و فەرهەنگی و کولتورییەوە. هیندییە سوورەکان لە کەنەدا ژمارەیان زیاتر لە یەک ملیۆنە واتا سەدا چواریی سەرجەم دانیشتوانی کەنەدا.پێکدەهێنن و بە پەنجا و سێ شێوەزاری جیاواز قسە دەکەن کە سەر بە یازدە زمانی بنەڕەتین. هیندییە سوورەکانی کەنەدا بەسەر حەوت جێگای کلتوری گەورە دابەش بوونە کە ئەمانەن:

یەک: ئالگۆنکیان کە ڕۆژهەڵات و ناوەڕاستی وودلاند دەگرێتەوە

دوو: ئیرۆقوەین کە باشوری ڕۆژهەڵاتی هەرێمی ئۆنتاریۆ دەگرێتەوە.

سێ: ڕوباری مەکەنزی کە ڕوباری مەکەنزی و وودلاند و باکوری ڕووباری چورچڵ دەگرێتەوە.

چوار: پلەتیۆ کە بەرزاییەکانی هەرێمەکانی بریتش کۆڵۆمبیا و یۆکن دەگرێتەوە.

پێنج: پلەین کە سەرجەم مێرگەکانی کەنەدا دەگرێتەوە.

شەش: کەناری ئۆقیانوسی ئارام کە کەنارەکانی هەرێمی بریتش کۆڵۆمبیا دەگرێتەوە.

حەوت: جەمسەری باکور کە هەرێمەکانی یۆکن و کوبێک و لابرەدۆر دەگرێتەوە.

هیندییە سوورەکانی کەنەدا سەر بە حەڤدە هۆز یان خێڵ یان بنەماڵەی گەورەن کە بەپانتایی کیشوەری ئەمریکای باکور بڵاو بوونەتەوە. ئەو خێڵ و هۆزانە بریتین لە مۆنتاگنەیسی و نایکاپی، هورۆند، ئەلگۆنکینس، چیپیوای، میکماک، مالیسییت، کرییس، ئابێناکیس، پینۆبسکۆتس، ئیرۆقیۆس، ئینیوت، تیلینگیت، هایدە، کەناری سیمشاین، کواکیۆتڵ، نوتکا، سایۆکس.

مۆنۆمێنتی ڕزگاربووانی جەنگی هیندییە سوورەکان لە شاری ئۆتاوای پایتەختی کەنەدا.

لە بەرامبەر سەرجەم هەوڵەکانی وڵاتە ئیمپریالیستەکانی بەریتانیا و فەرەنسا، هیندییە سوورەکان بەناچاری دەستیان دایە شێوازێک لەخەبات بۆ بەرەنگاربوونەوەی ئەو سیاسەتە دژی مرۆییانەی کەلەسەر ئەم خاکەی خۆیان و لەدژیان پیادە دەکران. سیاسەتی ئیمپریالیزمی بەریتانی و فەرەنسی سیاسەتی کوشتن و لەنێوبردنی خەڵکە ڕەسەنەکانی سەر ئەم خاکە بووە. تەنانەت لە تاریکترین مێژووی ئەم کیشوەرە بەکارهێنانی ژمارەیەکی بێشوماری هیندییە سوورەکان بوو لەجەنگێکی ئیمپریالیستانەی نێوان بەریتانیا و فەرەنسا لە نێوان ساڵانی ١٧٥٤ - ١٧٦٣ کە بووە هۆی کوژرانی ژمارەیەکی زۆری هیندییە سوورەکان. لەو ساڵانەدا ژمارەیەکی زۆری هۆزی هیندییە سوورەکان لەنێوان ئەو دوو هێزەدا دەژیان، فەرەنسا و بەریتانیا کەوتنە سەربازگیری (تەجنید کردن)ی هیندییە سوورەکان و ناونووسکردنیان و بەکارهێنانیان لەپێناو بەرژەوەندییە سیاسی و ئابووری و سەربازییەکانیان. یەکێک لەو سیاسەتانەی ئیمپریالیزم سیاسەتی لاوازکردن و لەبەریەک ترازاندنی هیندییە سوورەکان بوو. هیندییە سوورەکان لەگروپی گەورە گەورە دەژیان، بەڵام دروستکردنی شاری نوێ و خواستی بەردەوامی هیندییە سوورەکان بۆ خوێندن و چوونە قوتابخانە و ئاشنابوون بە شارستانیەتێکی نوێ کەلەئەوروپاوە هێنرابوو و کۆچکردنیان بۆ ئەو شارانە بووە هۆی بچووکبوونەوەی ئەو گروپانە و لاواز بوونیان. چونکە بێگومان بەدڵنیاییەوە ئەتوانین ئەوە بڵێین کە تا هاتنی ئەوروپییەکان، هیندییە سوورەکان نەخوێندەوار بوونە و ئەوەی هەبووە جگە لەوێنە و نەخشەکانی سەر دار و سەما و تەپڵ لێدان، ئەوانی تر هەمووی زارەکی بووە. دوای داگیرکردنی ئەم کیشوەرە لەلایەن ئەوروپییەکانەوە شارستانی ئەوروپی دەگاتە سەر ئەم خاکە و قوتابخانە و خوێندەواریش پەرە دەستێنن و بوار بۆ هیندییە سوورەکان دەرەخسێت سوودمەند بن و فێری خوێندەواری ببن و لەوێشەوە ئیتر ئەدەبی زارەکی دەگۆرێت بۆ ئەدەبی سەر کاغەز(نووسراو) و کاریگەری هیندییە سوورەکان بەسەر مێژووی وڵاتی کەنەداوە دەست پێدەکات. لێرەوە ئەتوانین ئەوە بڵێین کە لەژێر کاریگەری و لەبەرامبەر کۆڵۆنیالیزم و سیاسەتەکانی، هیندییە سوورەکان هەوڵی پان ئیندیانیزمیان دەدا. چونکە کۆر و کۆمەڵەکانیان لێکدەترازان و لەبەریەک هەڵدەوەشانەوە و تا دەهات بچووکتر و بچووکتر دەبوونەوە. پان ئیندیانیزم ئەو فەلسەفەیە یان بزووتنەوەیە ئاشتیخوازە بوو هەوڵی ئەوەی دەدا کە یەکریزی و یەکگرتوویی لەنێوان گروپ و هۆز و تیرەکانی هیندییە سوورەکان بەهێز بکات. یان بەزمانێکی تر کەلە ئینسکلۆپیدیای کەنەدا نووسراوە پان ئیندیانیزم بزووتنەوەی بەرگری خەڵکە ڕەسەنەکانی کەنەدایە لەبەرامبەر توانەوەیان و زاڵدەستی کۆڵۆنیالیزم کە لەبنچینەشدا بەگوزارشتی سیاسی و ئایینی و هاوکاری دەناسرێتەوە.[٤]

وێنەی هیندییە سوورەکان (مرۆڤە سەرەتاییەکان)ی کەنەدا.

دیارە پاش ئەو هەموو کارەساتە تراژیدیایانەی کەبەسەر هیندییە سوورەکان و کلتورەکەیاندا هات و پاش دووچاربوونی جۆرێک لە توانەوە و لەنێو چوون، دواجار بەهۆی خەبات و تێکۆشانیان توانیان لانی کەمی مافەکانیان بەدەست بهێنن و حکومەتی فیدراڵی کەنەدا ناچار بکەن جۆرێک لە فەرمانڕوایی زاتیان بۆ بسەلمێنێت .دەسەڵاتی یاسایی بنچینەیی هیندییە سوورەکانی کەنەدا لەژێر چەتری حکومەتی فیدراڵی کەنەدا دایە. تا سەرەتای ساڵانی دەیەی پەنجاکانی سەدەی ڕابردوو ژیانی سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابوری هیندییە سوورەکان بەوردی لە ڕووی یاساییەوە لەلایەن (یاسای هیندییە سوورەکان - یان یاسای خەڵکە ڕەسەنەکانی کەنەدا)وە ڕێکدەخراو بەڕێوە دەبرا. لەوکاتەوە خولیا و ئارەزووی حکومەتی کەنەدا و کۆمەڵەی هیندییە سوورەکان بەرەو پێش چوونی بەرچاوی بەخۆوە بینیوە لە فراوانکردنەوەی ئۆتۆنۆمی بۆ خەڵی ڕەسەنی ئەم کیشوەرە و نیشانکردنی یەکەم ڕۆژی هاوین بیست ویەکی حوزەیرانی گشت ساڵێک وەک ڕۆژی تایبەت بەخۆیان. ئەمڕۆ هیندییە سوورەکان لە کەنەدا سەربارى بەهرەمەندبوونیان بە کۆمەڵێک ئیمتیازات بەتایبەتی لەڕووی داراییەوە کە حکومەتی فیدراڵ بۆی دابین کردوون، کەچی لەگەڵ ئەوەشدا بەدەست هەندێک دەردەوە دەناڵێنن وەکو دووچاربوونێکی بەرفراوان بە مادە بێهۆشکەرەکان و ئایدز. گەشەکردنی ئەم گرفتانەش بۆتە هۆی شێوازێک لە قەڵاچۆکردنی هێمنانەی هیندییە سوورەکان و توانەوەی لەسەرخۆیان. لەگەڵ ئەوەشدا چەندین مەڵبەندی هۆشیارکردنەوە و چارەسەرکردن لەئارادان بۆ چارەسەرکردنی ئەم دەردانە، بەڵام تا دێت کێرڤی تەشەنەکردنی دەردەکان ڕوو لەسەرە.[٥]

شانۆی سەندەربێردی هیندییە سوورەکان.

سەرهەڵدانی شانۆی هیندییە سوورەکان.

لەبەرایی مێژووەوە هیندییە سوورەکان لەڕێگەی نمایشەوە گوزارشتیان لەخەم و ئازار یان خۆشییەکانیان کردووە. ناوەڕۆکی ئەو نمایشانە زیاتر پەیام بووە سەبارەت بە سروشت و دیاردەکانی، یاخود گفتوگۆ بووە لەگەڵ خواوەند و باوەڕە ئاینییەکانیان. سروشتی ئەم چالاکییە کۆمەڵایەتییەی هیندییە سوورەکان ئەتوانین بڵێین جگە لە کۆمەڵێ هونەر و نەریتی خۆڕسکی هیچیتر نەبووە و لەڕاستیدا خاڵی بووە لە هۆشیاری شانۆیی و لەمەعریفەی پێویست کە ئەو نمایشانە بکات بە هونەرێکی بەهێز و خاوەن ڕێڕەوی دیاریکراو. بۆ ماوەی چەندین سەدە خو و نەریتە کۆمەڵایەتی و ئاینییەکانی هیندییە سوورەکان ڕوخسارێکی گرنگ بووە لە بۆنە و ئاهەنگەکانیان[٦]. شانۆ هیندییە سوورەکان بەبەراورد بە بزووتنەوەی شانۆی کەنەدی زۆر کەمتر جێگای بایەخ و مشتومڕ بووە. هۆیەکەشی لەلایەکەوە بابەتیی بووە ئەویش هەوڵدان بووە بۆ فەرامۆشکردنی هونەری هیندییە سوورەکان، لەلایەکی تریشەوە خودی شانۆی هیندییە سوورەکان لەو ئاستەدا نەبووە تا بەجیدی سەرنجی ڕەخنەی شانۆیی بەلای خۆیدا ڕابکێشێت. "خەڵکە ڕەسەنەکانی کەنەدا دراما و نەریتە ئایینی و کۆمەڵایەتییەکانیان وەکو بەشێک لە بۆنە و ئاهەنگەکانیان بەسەدان ساڵ پێش هاتنی ئەوروپییەکان بۆ کەناری جیهانی نوێ نمایش کردووە. لەڕاستیدا ئەوەی کە ئەمڕۆ وەک شانۆی خەڵکە ڕەسەناکان ئەیبینین چەشنی شانۆگەرییەکانی تۆمسۆن هایوەی زۆر جار پشت بە میسۆلۆژی(زانستی ئەفسانە)ی نەیتیڤەکان یان هیندییە سوورەکان ئەبەستێ."[٧] ئەگەر شانۆی ئەوروپی بەپێی بۆچوونی مێژوونووسی شانۆیی دەیڤد گراندەر لەساڵی ١٥٨٣ هاتبێتە کەنەدا[٨]، ئەوا شانۆی هیندییە سوورەکان بەهەزاران ساڵ بەر لەو مێژووە بوونی هەبووە و نمایش کراوە.

نمایشێک لە فیستڤاڵێکی هیندییە سوورەکان لە کەنەدا.

لەڕووی زەمەنییەوە شانۆی ئەوروپی لەکەنەدا بەبەراورد بە شانۆی هیندییە سوورەکان زۆر تازەیە بەڵام لەڕووی ناوەڕۆک و تەکنیکەوە زۆر جیاوازن. ئاشکرایە شانۆی ئەوروپی زۆر لەپێشترە بەتایبەتی لەسەدەی حەڤدەهەمەوە شانۆی ئەوروپی لەکەنەدا کەوتە نمایشی کاری بلیمەتەکانی شانۆنووسانی وەک مۆلێر و شەکسپیرو هەروەها پییر کۆرنی و جان راسین و پاشتریش لەسەدەی هەژدەهەم هۆڵەکانی شانۆ لەکەنەدا بنیادنران[٩]. کەچی بەپێی لێکدانەوەی ڕۆبەرت وەیلش ساڵی ١٩٦٧ سەرەتای ڕاستەقینەی بزووتنەوەی شانۆی کەنەدییە[١٠].هەرچی شانۆی هیندییە سوورەکانە بەپێی لێکدانەوەی

یڤیتی نۆلان ساڵی ١٩٨٢ بەسەرەتای دەستپێکی شانۆی هاوچەرخەی هیندییە سوورەکان دادەنرێت.[١١]، کەچی بەبڕوای ولیەم تۆی لەدەیەی حەفتاکانی سەدەی رابردوو تەنها سێ شانۆگەری هیندییە سوورەکان هاتۆتە نمایشکردن کەیەکێکیان لەشەشەمین فیستیڤاڵی شانۆی جیهانی لەساڵی ١٩٧٧ نمایش کرا.[١٢] لە ساڵی ١٩٨٢ وەک یڤیتی نۆلان ئاماژەی پێدەکات دوو ڕوداو هەن کە دەستنیشانی سەرەتاکانی شانۆی هاوچەرخی هیندییە سورەکانن و پێویستە لێرە ئاماژەیان پێبکەین.

یەک: لە شاری تۆرۆنتۆ گروپێک لە هونەرمەندان هاتن بەیەکەوە جێگایەکیان دامەزراند کە نووسەران و ئەکتەران و دەرهێنەران و نەخشەکێشان و تەکنیککارانی هیندییە سوورەکان پێکەوە کار بکەن تا شانۆیەک دامەزرێنن کەگوزارشت بێت لە ئەزموونی هیندییە سوورەکان. (نەیتیڤ ئێرس پێرفۆرمینگ ئارت) ئەو شوێنە بوو کە دامەزرا و لەگەڵ کۆی چەند بەشێکی کارا و داهێنەر سەریهەڵدا کە پێی دەگووترا "وێنەکانی هیندییە سورەکان لە گۆڕاندا" .

دوو: لەهەمان کاتدا، لەشاری ساسکاتوون لەهەرێمی ساسکاچوان شانۆنامەنووسی ماریا کامبڵ لەگەڵ ئەکتەر و شانۆنامەنووس لیندا گریفسز و دەرهێنەر پاوڵ تۆمپسۆن کاریان بۆ بەرهەمهێنانی شانۆگەری" جێسیکا" دەکرد. گەشتی داهێنانیان لە"کتێبی جێسیکا"دا دۆکیومێنتکراوە کە وەک دەقێکی کتێب بۆ بەرەنگاربوونەوەی شانۆی خۆرئاوا کەدەستوپەنجە لەگەڵ ئەزموونی هیندییە سوورەکانی لەم وڵاتە نەرم دەکات[١٣].

لە نێوان ساڵانی ١٩٨٢- ١٩٨٦دا ژمارەیەک شانۆگەری نووسران و نمایشکران و لە ساڵی ١٩٨٤ شێرلی چیچو هۆڵێکی شانۆیی دامەزراند کەبووە هۆی دوو بەرابەر بوونی ژمارەی تیپە شانۆییەکانی هیندییە سوورەکان لە کەنەدا[١٤]. لەساڵی ١٩٩٧ یەکێک لە کۆنترین و گەورەترین تیپی پرۆفێشناڵی شانۆیی" پیریەر تیەتەر ئیکسچەینج" شانۆگەری " فەیرویڵ"ی مێتی هیندییە سوورەکان ئیان ڕۆز بەرهەمهێنا. ئەم شانۆگەرییە یەکێک بوو لە سەرکەوتووترین شانۆنامەکانی هیندییە سوورەکان کە خەڵاتی حاکمی گشتی کەنەدا لە ئەدەب و درامای ساڵی ١٩٧٧ پێبەخشرا و دواتریش لەشارەکانی تۆرۆنتۆ و ڤانکۆڤەر بەرهەمهێنرایەوە و چووە فیستیڤاڵی ئیدینبێرگ فرینگ. وە لەساڵی ٢٠٠٨ یشدا نەیتیڤ ئێرس پێرفۆرمینگ ئارت و مەڵبەندی هونەری نەتەوەیی لەشاری ئۆتاوای پایتەختی کەنەدا شانۆگەری "مردنی سەرۆک یان مەرگی سەرۆک" کەلە شانۆگەری یولیۆس سیزەر یان یولیوس قەیسەر"ی ولیەم شکسپیرەوە وەرگیراوە بەرهەم هێنایەوە بەڵام لەگەڵ ئەمانەشدا دیدگایەکی پیاوی سپی بۆ ژیان سێبەری خستبووە سەر دەقەکە.

وێنەیەک لە سەمای هیندییە سوورەکان.

شانۆی هیندییە سوورەکان بە چی دەناسرێتەوە؟

تایبەتمەندییەکانی شانۆی هیندییە سوورەکان دەتوانین لە چەند خاڵدا نیشان بدەین:

یەک: ئینتمای شانۆگەرییەکان سەرباری ئینتما بوون بۆ سەردەم و هاوچەرخ، ئینتماشە بۆ سروشت و مرۆڤ و بڕوا ئاینییەکان، ئینتمایە بۆ ڕابردوو و خۆبەستنەوەیە بە ئەفسانە و کلتور و زیندووڕاگرتنی زمان و ناو و جێگاکان و جێکردنەوەیانە لەشانۆگەرییەکان، هێمایە بۆ بوونی پەیوەندییەکی بەهێز و پتەوی هیندییە سوورەکان بەخاک و سروشتەوە. سروشت و خاک نە تەنها وەک دایک، بەڵکو وەک جوانترین بەرهەمی خواوەند بۆ خۆیان دادەنێن و سوپاسگوزاریی دەکەن.

دیمەنێک لەشانۆگەرییەکی هیندییە سوورەکان.

دوو: ستایڵی شانۆگەرییەکان زیاتر شاردنەوەی واقیعی کاراکتەر بووە و هەوڵدان بووە بۆ نمایشکردن یان بەرجەستەکردنەوەی ئەو کاراکتەرانەی کەدەسەڵاتیان بەسەر مرۆڤدا دەشکێت. بەواتایەکی تر نیشاندانی ڕۆڵی چارەنوسسازی ئەو کاراکتەرانەیە بەسەر ژیان و ئایندەی مرۆڤ. ئەو دیدە میتافیزیقییە سەر دەکێشێتە پەنابردن بۆ خواکان بەهەموو جۆرەکانیانەوە(ترس، شەڕ، ڕووناکی، ژیان، دەریا ، و هەروەها خواوەندەکانی تریان کە زۆربەیان ئاژەڵن)[١٥]، یان ململانێی نێوانیان هەمیشە بابەتی سەرەکی دراما بەدەمامکەکانی هیندییە سوورەکان بووە. دیارە لەگەڵ لەدایکبوونی شانۆیەکی پرۆفۆشناڵی بەهرەمەند بەڕەگەزە هونەرییەکان کەئەویش لەڕێگەی مەڵبەندی هونەری نەتەوایەتی هیندییە سوورەکان وتۆمسۆن هایوەی شانۆنامەنووسەوە لەکۆتایی تشرینی دووەمی ساڵی ١٩٨٦ هاتە بوون، ئەم ڕەگەزە بایەخی هونەری خۆی لەدەست نەدا و بگرە لەجاران زیاتر بوو بە پێبەخشینی ئایدێندیتی هیندیبوون بە دەقە شانۆییەکان.

سێ: ئاستی تەکنیک و دەستبردن بۆ ئەو مەتریاڵانەی کەسەربەجیهانی هیندییە سوورەکانن، چونکە ڕەگەز و ماتریاڵە شانۆییەکانی خۆرئاوا لەگەڵ شێوە و ستایڵی شانۆی هیندییە سوورەکان نەدەگونجا. شانۆنامەنووسە هیندییە سوورەکان لەدەقەکانیاندا پەنایان دەبرد بۆ ژمارەیەک دیسیپلینی خۆماڵی خۆیان لەچەشنی دەمامک لەسەر شێوەی ڕوخساری ئاژەڵ و سەمای ڕەسەنی مێژوویی و دێرینی خۆیان، گۆرانیگووتن، کارەکتەری فێڵباز، جووڵە، گێڕانەوەی حیکایەت و گوزارشتکردن لە مرۆڤبوونی خۆیان و ڕێزگرتن لە مردوو.

چوار: بوون و هەن هەستپێکردن بە ئامادەیی کارەکتەری فێڵباز یان فریودەر لە دەقە شانۆییەکانی هیندییە سوورەکان. بەپێی میسۆدۆلۆژی و لێکۆڵینەوە فۆلکلۆری و ئاینییەکانی هیندییە سوورەکان کارەکتەری فریودەر خواوەندە، یان خواوەندی ئافرەتە یان ژنە یان پیاوە یان ڕوحە یان ئاژەڵێکە کەڕۆڵی فریودەرانە دەگێڕێت لە بێڕێزیکردن بەرامبەر یاساکانی ژیان و ڕەوشت و هەڵسوکەوت. ئەم ڕەگەزە ڕۆڵی گرنگ دەگێڕێت لە بە هیندیکردنی دەقە شانۆییەکان و پێدانی ناسنامەی هیندیبوونی دەق.

ڤالیری شانز لە ساڵی ١٩٩٧ لەنامەی ماستەرەکەی هەوڵ دەدات ژمارەیەک شانۆنامەنووسی ئافرەت لە هیندییە سوورەکان بدۆزێتەوە دەربارەیان بنووسێت. ئەوانەی ڤالیری دۆزینەوە و چاوپێکەوتنی لەگەڵدا کردن وازیان لەنووسین بۆ شانۆ هێنابوو[١٦]. بەپێی بۆچوونی یڤیتی نۆلان پیاوان زیاتر سەرکەوتوون وەک لەژنان لەبواری نووسین بۆ شانۆ[١٧]. لە شانۆنامەنووسە دیار و بەرچاوەکانی نەیتیڤەکانی کەنەدا وەکو تۆمسۆن هایوەی، ئیان ڕۆز، دانیاڵ دەیڤد مۆسس، ماریا کلەمێنت، درو هایدن تایلەر، شێرلی چیچکو، مارگۆ کەین، مۆنیک مۆجیکا، یڤیتی نۆلان، ماڵینی ج موورەی، مایکڵ لاورێنچووک، ئالانیس کینگ، کێنس ت ولیەم، کاڤن لۆرینگ، ئەو نووسەرانەن هەر یەک بەشێوازێک و بەجۆرێک شانبەشانی هونەرمەندانی تر و دەرهێنەران و ئەکتەران کە مێژووی نوێی شانۆی هیندییە سوورەکان بەشانازییەوە باسیان دەکات، ڕۆڵی درەوشاوەیان هەبووە و هەیە لەبەرەوپێشچوونی بزووتنەوەی شانۆی هیندییە سوورەکان لەکەنەدا. بەڵام ئەوەی شانۆی هیندییە سوورەکان دەکاتە شانۆی هیندییە سوورەکان وەک نۆلان پرسیار دەکات ئایا بریتییە لە مەغزای کۆڵۆنیالیزم و ڕزگاربوون لە مەینەتی، وابەستەبوون بەخاک یان گێڕانەوەی ئەو چیرۆک و حیکایەتانەی کە زیاتر لە پانزە هەزار ساڵە دەوترێنەوە؟ یان تەپڵ لێدان و دەنگی ترپەی دڵی خاکی دایک و گۆرانیوتن و دەربڕینی هەستی مرۆییە؟ ئایا زمانی هیندییە سوورەکان کە تا دێت دوور دەکەوێتەوە و زمانی ئینگلیزی جێگای دەگرێتەوە؟ شانۆی هیندییە سوورەکان بەئاگایی تەواوەوە بەستراوەتەوە بە ڕابردوو و ئێستا و داهاتوو وەک بیرهێنانەوەیک بۆ بینەران کە ئێمە ئێستا لەسەر ئەم خاکە دەژین وە ئەو خەڵکانەی پێشتر لێرە ژیاون بۆ ئێمە هێشتا لێرەن[١٨].

دیمەنێک لە سەمای هیندییە سوورەکان.

لەگەڵ هەموو ئەو هەوڵ و تەقەللایانەی کە تا ئێستا لەبواری هونەری شانۆی هیندییە سوورەکان دراوە و لەگەڵ دەستپێکردنی هەزارەی سێیەما، شەپۆلێک لەهونەرمەندانی گەنج لەمەیدانن کە لەهەوڵی بەدەستهێنانی شارەزایی پرۆفێشناڵن و پەیوەندییەکی بەهێزیان بە ڕەچەڵەک و مێژووی خۆیانەوە هەیە. لەکۆتایشدا ئەم نووسینە بەو قسەیەی یڤیتی نۆلان تەواو دەکەم کە لە کۆتایی نووسینەکەی لەسەر هەڵسەنگاندنی شانۆی هیندییە سوورەکان دەنووسێت" نزیک بە سێ دەیە دەبێت کە بۆ یەکەمجار شانۆی هیندییە سوورەکان لەکەنەدا بەدەرکەوت و وەک مرۆڤە هیندییە سوورەکان لەسەر پێی خۆی وەستا. کۆڵنەدەر، زۆرجار نادیار و نەبینراو، هەژار و نقووم بەڵام لەسەر پێی خۆی وەستاو و مکوڕ لەسەر ئەوەی چیرۆکەکانی ئەم خاکە بگێڕێتەوە."[١٩]

چەند تێبینییەک:

یەکەم: سەرجەم وێنەکانی ناو ئەم نووسینە لە کۆمەڵێ سایت و ماڵپەڕی تایبەت بە شانۆی هیندییە سوورەکان لە ئینتەرنێتەوە وەرگیراون.
دووەم: یڤیتی نۆلان ژنە شانۆنامەنووسی هیندییە سوورەکان لێکۆڵینەوەیەکی نووسیوە لەژێر ناوی "هەڵسەنگاندنێکی گشتی شانۆی هیندییە سوورەکان لەکەنەدا" کە بەڕاستی بایەخی کلتووری ومێژوویی خۆی هەیە و ئەم نووسینەی من زۆرتر بەپشت بەستن بەو وتارەی یڤیتی نۆلان نووسراوە.
سێیەم: کاتێ وشەی کیشوەر یان ئەمریکای باکور بەکار دەهێنم مەبەستم ئەوەیە کە مرۆڤە بەرایییەکانی سەر ئەم خاکە واتە هیندییە سوورەکانی کەنەدا و ئەمریکا یەک شێوەژیان و یەک کلتور و یەک مێژووی هاوبەشیان هەیە. ئەوانیش وەکو ئێمەی کورد سنوورێکی دەستکرد لەتی کردوون و کردوونی بەدوو بەشەوە. بۆیە ئاماژە و مەبەستەکانی ناو ئەم لێکۆڵینەوەیە گەرچی تا ڕادەیەکی زۆر ڕوو بە هیندییە سوورەکانی کەنەدایە بەڵام هیندییە سوورەکانی ئەمریکاش دەگرێتەوە.

چوارەم: کورتەی بایۆگرافی شانۆنامەنووسە دیارەکانی هیندییە سوورەکان لە ئینسکلۆپیدیای شانۆی کەنەدی و ویکیپیدیا وە ئامادەم کردوون.

کورتەیەک لە بایۆگرافی هەندێک شانۆنامەنووسی هیندییە سوورەکانی کەنەدا.

تۆمسۆن هایوەی: شانۆنامەنووس و ڕۆماننووس و نووسەری منداڵانی هیندییە سوورەکان لە کانوونی یەکەمی ساڵی ١٩٥١ لە هەرێمی مانیتۆبا لە کەنەدا لەدایک بووە، لەتەمەنی شەش ساڵی تا پانزە ساڵی دەچێتە قوتابخانەی گای هیڵێ تایبەت بە هیندییە سوورەکان و لەلایەن قەشەیەکەوە دەستدرێژی سێکی دەکرێتە سەر و لەقوتابخانە ڕا دەکات و ئەم ڕووداوە کاریگەرییەکی قووڵ بەسەر ژیان تۆمسۆن جێدەهێڵێ. ساڵی ١٩٧٥ بڕوانامەی بەکالۆریۆس لە مۆسیقا بەدەست دەهێنێت و ساڵی ١٩٧٦ یش بڕوانامەی بەکالۆریۆس لەزمانی ئینگلیزی لەزانکۆی وێسترن ئۆنتاریۆ وەردەگرێت. ساڵی ١٩٨٦-١٩٨٩ ژمارەیەک شانۆنامە بڵا دەکاتەوە. لەنێوان ساڵانی ١٩٨٦ - ١٩٩٢ بەڕێوەبەری مەڵبەندی هونەری نەتەوەیی هیندییە سوورەکان بووە لە شاری تۆرۆنتۆ لەهەرێمی ئۆنتاریۆ. تۆمسۆن هایوەی هەشت بڕوانامەی فەخری پێبەخشراوە لەزانکۆکانی کەنەدا. ساڵی ١٩٩٤ بوو بەئەندامی شەرەفی هونەر لە کەنەدا. لەساڵی ٢٠٠ گۆڤاری مەکلینی کەنەدی وەک یەکێک لە سەد گرنگترین کەسایەتی لەمێژووی کەنەدا ناوزەدی کرد. ساڵی ٢٠٠١ خەڵاتی دەستکەوتی مرۆڤە ڕەسەنەکانی لەبواری هونەر و کلتوور پێبەخشرا. تۆمسۆن تا ئێستا هەژدە کتێبێکی بەچاپ گەیاندووە.

دانیاڵ دەیڤد مۆسس: دانیاڵ شاعیر و شانۆنامەنووسی هیندییە سوورەکان لە مانگی شوباتی ١٩٥٢ لەگوندی ئۆهزوەکان لە هەرێمی ئۆنتاریۆ لەدایک بووە. بڕوانامەی بەکالۆریۆسی لە زانکۆی یۆرک بەدەست هێناوە و هەروەها بڕوانامەی ماستەری لە هونەری شێوەکاری (نووسینی داهێنان) لەزانکۆی بریتیش کۆڵۆمبیا وەرگرتووە. دانیاڵ بۆ ماوەی حەوت ساڵ سەرۆکی مەڵبەندی هونەری نەتەوەیی هیندییە سوورەکان بووە. ساڵی ٢٠٠٣ دەچێتە بەشی دراما لەزانکۆی کوین وەک پرۆفیسۆری یاریدەدەر دەست بەکار دەبێت. دانیاڵ لەساڵی ١٩٧٩ وە وەک شاعیر و شانۆنامەنووس و سەرنووسەرو وتارنووس و مامۆستا لە ژمارەیەک لە زانکۆی و کۆلێژەکانی کەنەدا کاری کردووە. دانیاڵ هۆمۆسێکسواڵە و تا ئێستا دوانزە کتێبی بەچاپ گەیاندووە.

درو هایدن تایلەر: شانۆنامەنووس ڕۆماننووس و ڕۆژنامەنووسی هیندییە سوورەکان لە لە تەمموزی ١٩٦٢ لە ناوچەی کورڤ لەیک لەهەرێمی ئۆنتاریۆ لە کەنەدا لەدایک بووە. تایلەر دوو ڕەگە و ڕەگێکی قەوقازییە و ڕەگێکی تری هیندییە سوورەکانە. درو هایدن تایلەر سەرەتا لەڕادیۆ و تەلەفیزیۆن دەستی بەکارکردن کرد و لەساڵی ١٩٨٩وە بەتەواوی خۆی تەرخان کرد بۆ شانۆ. ئێستاش لەزانکۆی وێسترن ئۆنتاریۆ خەریکی وانە وتنەوەیە. تا ئێستا بیست و پێنج کتێبی بەچاپ گەیاندووە.

درو هایدن تایلەر ئاوا سەرگوزشتەی خۆی دەگێڕێتەوە کەچۆن بووە بە شانۆنامەنووس. تایلەر دەڵێت " کاتێک تۆمسۆن هایوەی لەساڵی ١٩٨٨ داوای لێکردم ببم بە نووسەر لە "نەیتیڤ ئێرس پیرفۆرمینگ ئارتس" ئەوکات قەت شانۆنامەم نەنووسیبوو و زۆر کەمیش شانۆگەریم بینیبوو. سەرجەم سی ڤی نووسینەکانم بریتی بوو لە یەک ئەڵقەی تەلەفیزیۆنی CBC بەناوی " بیچکەمەر - سواڵکەری کەنار دەریا" بەو جۆرە تۆمسۆن ئەیویست جێگاکە(ئەو بۆشاییە) پڕ بکاتەوە. دەستم کردە کار کردن بێ ئەوەی بزانم چی ئەکەم. ڕێنماییەکی جوانم لەلایەن تۆمسۆن هایوەی و دەرهێنەر لەری لویسەوە دەکرا. بەڵام من دەست و پێ سپی بووم و کاڵایەک نەبووم بەباڵای ئەو شوێنەدا، بۆیە ئەو شانۆنامەیەی کەنووسیشم ڕەنگدانەوەی ئەو دۆخە بوو. ئەو زیانەش تراژیدیا نەبوو بۆ جەماوەری شانۆی کەنەدی. پاشان لەری لویس بوو بە بەڕێوەبەری هونەری شانۆی " دێ بە جاە مو جیگ" بەواتای حیکایەتخوان یان چیرۆک گێڕەڕەوە. لویس ۆرکشۆپێکی هەبوو و دەبوایە یەکەمجار شانۆگەرییەک نمایش بکات و داوای لێکردم ئەگەر دانەیەکی تر بۆ بنووسم.
گووتم " نەخێر من زۆر باش نیم لەنووسینی شانۆگەری".

لەری گووتی " لەبەرامبەردا پارەت دەدەمێ" .
منیش گووتم "بۆ کەی دەتەوێت؟".

شانۆگەری" تۆرۆنتۆ ئات دریمەر ڕۆک" نمایشکرا و سەرکەوتنی بەدەست هێنا و خەڵاتی فلۆید س چاڵمەرسی بردەوە و گەلێ بەرهەمهێنانی تری بەخۆوە بینی. دوای نمایشکردنی شانۆگەرییەکە هاوڕێیەکم کە سەرجەم کارە ئەدەبییەکانی منی بینیبوو باوەشی پێداکردم و گووتی" درو وابزانم تۆ ڕێگای خۆت دۆزییەوە".

یڤێتی نۆلان : شانۆنامەنووس و دەرهێنەر و دراماتۆرگی هیندییە سوورەکان لە شاری پرنس ئەلبێرت لە هەرێمی ساسکاچوان لەدایکێکی هیندی و باوکێکی ئیرلەندی لەدایک بووە. یڤێتی نۆلان لە شاری وینیپیگ گەورە بووە و لەساڵی ١٩٧٧ زانکۆی مانیتۆبا تەواو دەکات و پاشان لەگەڵ ژمارەیەک کۆمپانیای هونەری و شانۆ دەست بەکار دەبێت لەشارەکانی مانیبۆپا و وایت هۆرس و یۆکن. کاری دەرهێنانی بۆ شانۆنامەی شانۆنامەنووسانی وەک میچ چینێست، درو هایدن تایلەر، فلیپ ئادەمز، جۆرج ڕایگا و ماری کلێمێنت کردووە. لەنێوان ساڵانی ١٩٩٨ - ٢٠٠١ سەرۆکی کۆمەڵەی شانۆنامەنووسانی کەنەدی بووە و لەزانکۆی براندۆن وانەی وتۆتەوە و لەنێوان ساڵانی ٢٠٠٣ - ٢٠١١ لەشاری تۆرۆنتۆی هەرێمی ئۆنتاریۆ بەڕێوەبەری مەڵبەندی هونەری نەتەوەیی هیندییە سوورەکان بووە و سێجار خەڵات کراوە.

ئیبیان ڕۆز : ڕۆماننووس و شانۆنامەنووسی هیندییە سوورەکان لە هەشتی نیسانی ساڵی ١٩٦٨ لە مەکریری لە هەرێمی مانیتۆبا لەدایک بووە. ساڵی ١٩٩٢ بەکالۆریسی لەبوارەکانی فلیم و شانۆ لەزانکۆی مانیتۆبا وەرگرتووە. ڕۆز بۆ شانۆ و فلیم و تەلەفیزیۆن و ڕادیۆی نووووسیوە و هەروەها بۆ چەندین ساڵ ژمارەیەک دەقی شانۆیی نووسیوە. کە شانۆنامەی فەیرویڵ بەناوبانگترینیانە و خەڵاتی حاکمی گشتی کەنەدای بۆ درامای ئینگلیزی پێوەرگرت. ئیبیان ڕۆز چواردە کتێبی بەجاپ گەیاندووە و سێجاریش خەڵات کراوە.

سەرچاوەکان :

١- یڤێتی نۆلان هەڵسەنگاندنێکی گشتی شانۆی هیندییە سوورەکان لەکەنەدا مەڵبەندی هونەری نەتەوەیی شانۆی ئینگلیزی:
http://www4.nac-cna.ca/pdf/eth/aboriginal_theatre.pdf

٢- یڤێتی نۆلان هەڵسەنگاندنێکی گشتی شانۆی هیندییە سوورەکان لەکەنەدا مەڵبەندی هونەری نەتەوەیی شانۆی ئینگلیزی:
http://www4.nac-cna.ca/pdf/eth/aboriginal_theatre.pdf

٣- هەروەها بڕوانە:
http://www.godchecker.com/pantheon/native_american-mythology.php http://www.aaanativearts.com/indian_gods.htm

هیندییە سوورەکان لە کیشوەری باکوری ئەمریکا باوەڕیان بە تاک خودایی نییە و ئەوان ژمارەیەکی زۆر خودا دەپەرستن کە ئەمانە هەندێکیانن: ئرپۆتماکین، ڕاڤین، کایۆتی، کواتیی، مانابۆزهۆ. ویندیگۆ. ئەهاتویا - تاجی، ئەکولوجوزی، سیدنا، واکان - تاکان، مانیتو ، سەندەربێرد(خوای هەورەتریشقە)، کایتی(خوای ورچ)، وەهاندا، ئەکۆما، ماسەوی(خوای شەڕ)، ئەهتا، کواوتیهت، ئالوت، ئەگوگوس، ئەلگۆنکیون... تاد. ئەم خواوەندانە هەر یەکە لە جێگایەک دەپەرسترێن.

٤- ئینسکلۆپیدیای کەنەدا... پان ئیندیانیزم:

http://www.thecanadianencyclopedia.com/articles/panindianism

٥- بیابانێکی پڕ لە دووکەڵ کۆمەڵێ شیعری ئینگلیزی و نەیتیڤی کەنەدی وەرگێڕانی لە ئینگلیزییەوە عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ) دەزگای ئاراس ٢٠٠٦ . هەروەها بڕوانە

http://en.wikipedia.org/wiki/Aboriginal_peoples_in_Canada

لەگەڵ هەموو ئەمانەشدا بەلامەو سەیر بوو لەکاتی ئامادەکردنی ئەم لێکۆڵینەوەیەدا وەختێ خەریکی گوگڵکردنی دوایین ئامار بووم لەسەر ژمارەی دانیشتوانی هیندییە سوورەکان لە کەنەدا لەسایتێکی فەرمی حکومەتی کەنەدا باسی ئەوە دەکات کەلە ساڵی ٢٠١٧ واتە لەساڵیادی ١٥٠ ساڵەی دروستبوونی کەنەدا دا ژمارەی دانیشتوانی هیندییە سوورەکان دەبێتە چوار ژمارەی تەواو و یەک لە سەدای ژمارەی هەموو دانیشتوانی وڵاتی کەنەدا:

http://www.statcan.gc.ca/daily-quotidien/050628/dq050628d-eng.htm

٦- گۆڤاری ئەم گۆڤارە کانوونی دووەم و شوباتی ٢٠٠٧:

http://www.thismagazine.ca/issues/2007/01/nativetheatre.php

٧- گۆڤاری ئەم گۆڤارە کانوونی دووەم و شوباتی ٢٠٠٧:

http://www.thismagazine.ca/issues/2007/01/nativetheatre.php

٨- شانۆی خەڵکە ڕەسەنەکانی کەنەدا – ئینسکلۆپیدیای شانۆی کەنەدی -:

http://www.canadiantheatre.com/dict.pl?term=Aboriginal%20Theatre

٩- مێژووی شانۆی کەنەدی - ئینسکلۆپیدیای شانۆی کەنەدی -:

http://www.canadiantheatre.com/dict.pl?term=History%20of%20Canadian%20Theatre

١٠- مێژووی شانۆی کەنەدی - ئینسکلۆپیدیای شانۆی کەنەدی -:

http://www.canadiantheatre.com/dict.pl?term=History%20of%20Canadian%20Theatre

١١- مێژووی شانۆی کەنەدی - ئینسکلۆپیدیای شانۆی کەنەدی -:

http://www.canadiantheatre.com/dict.pl?term=History%20of%20Canadian%20Theatre

١٢- لێکۆڵینەوەی گوندوڵە ویلک سەبارەت بە درامای هیندییە سوورەکان زانکۆی ئۆنسابروک ٢٠١٠ / ٢٠١١:

http://www.londoncanadianstudies.org/Journal/26/26-5.pdf

١٣- یڤیتی نۆلان هەڵسەنگاندنێکی گشتی شانۆی هیندییە سوورەکان لەکەنەدا مەڵبەندی هونەری نەتەوەیی شانۆی ئینگلیزی:

http://www4.nac-cna.ca/pdf/eth/aboriginal_theatre.pdf

١٤- یڤیتی نۆلان هەڵسەنگاندنێکی گشتی شانۆی هیندییە سوورەکان لەکەنەدا مەڵبەندی هونەری نەتەوەیی شانۆی ئینگلیزی:

http://www4.nac-cna.ca/pdf/eth/aboriginal_theatre.pdf

١٥- یڤیتی نۆلان هەڵسەنگاندنێکی گشتی شانۆی هیندییە سوورەکان لەکەنەدا مەڵبەندی هونەری نەتەوەیی شانۆی ئینگلیزی:

http://www4.nac-cna.ca/pdf/eth/aboriginal_theatre.pdf

١٦- یڤیتی نۆلان هەڵسەنگاندنێکی گشتی شانۆی هیندییە سوورەکان لەکەنەدا مەڵبەندی هونەری نەتەوەیی شانۆی ئینگلیزی:

http://www4.nac-cna.ca/pdf/eth/aboriginal_theatre.pdf

١٧- یڤیتی نۆلان هەڵسەنگاندنێکی گشتی شانۆی هیندییە سوورەکان لەکەنەدا مەڵبەندی هونەری نەتەوەیی شانۆی ئینگلیزی:

http://www4.nac-cna.ca/pdf/eth/aboriginal_theatre.pdf

١٨- یڤیتی نۆلان هەڵسەنگاندنێکی گشتی شانۆی هیندییە سوورەکان لەکەنەدا مەڵبەندی هونەری نەتەوەیی شانۆی ئینگلیزی:

http://www4.nac-cna.ca/pdf/eth/aboriginal_theatre.pdf

١٩- یڤیتی نۆلان هەڵسەنگاندنێکی گشتی شانۆی هیندییە سوورەکان لەکەنەدا مەڵبەندی هونەری نەتەوەیی شانۆی ئینگلیزی:

http://www4.nac-cna.ca/pdf/eth/aboriginal_theatre.pdf

ئابی - ئەیلولی ٢١٢

ڤانکۆڤەر - کەنەدا